

Algemene norm van toepassing op alle opdrachten toevertrouwd door een onderneming aan de bedrijfsrevisor

---

DE RAAD VAN HET INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN,

Gezien artikel 31, § 1 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren;

Gezien het ontwerp van norm van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren voorgelegd aan openbare raadpleging die plaatsvond van 1ste maart 2019 tot 30 april 2019;

Gezien de commentaren ontvangen op deze openbare raadpleging;

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) *Het is in het algemeen belang dat er voor elke opdracht uitgevoerd door een bedrijfsrevisor een norm bestaat die de door de beroepsbeoefenaar na te leven minimumvereisten aangeeft. Deze norm heeft tot doel aan deze behoefte te voldoen. Hoewel er voor bepaalde opdrachten specifieke normen of aanbevelingen bestaan, bestaat er geen algemene norm die van toepassing is op alle opdrachten toevertrouwd aan een bedrijfsrevisor. Deze norm heeft geen betrekking op de wijze waarop de opdracht moet worden uitgevoerd;*
- (2) *Deze norm doet geen afbreuk aan enige andere op de opdracht van toepassing zijnde norm of aanbeveling, voor zover deze laatste alle vereisten bevat van onderhavige norm die minstens evenwaardig zijn aan deze norm. Voor de punten die niet door enige andere op de opdracht van toepassing zijnde norm of aanbeveling worden geregeld, zal onderhavige norm eveneens van toepassing zijn. Indien er geen andere norm of aanbeveling van toepassing is op de opdracht, is enkel onderhavige norm van toepassing.*
- (3) *Deze norm is van toepassing wanneer een onderneming een opdracht toevertrouwt aan een beroepsbeoefenaar die de opdracht uitvoert in zijn hoedanigheid van bedrijfsrevisor. Indien de opdracht wordt uitgevoerd in een andere hoedanigheid (bv. (certified) externe accountant) is onderhavige norm niet van toepassing.*
- (4) *Onderhavige norm is van toepassing op alle opdrachten, of deze al dan niet leiden tot een verslag, of er al dan niet een zekere mate van zekerheid aan verbonden is, of deze al dan niet voortvloeien uit een wettelijke of regelgevende bepaling, met uitzondering van één soort van opdracht, met name de opdrachten uitgevoerd op verzoek van de groepsauditor in het kader van de controle van de geconsolideerde jaarrekening (uitgesloten uit het toepassingsgebied door paragraaf 2 van onderhavige norm).*
- (5) *Onderhavige norm bevat een inleiding, algemene bepalingen, vereisten en toepassingsmodaliteiten. De bedrijfsrevisor dient de gehele tekst van deze norm, met inbegrip*

van de toepassingsmodaliteiten, na te leven teneinde de doelstellingen te begrijpen en de vereisten naar behoren toe te passen.

De toepassingsmodaliteiten vormen leidraden die relevant voor de behoorlijke toepassing van de vereisten van deze norm. De toepassingsmodaliteiten bevatten onder meer verdere uitleg over de vereisten en kunnen:

- nadere uitleg bevatten van wat een vereiste inhoudt of wat het is bedoeld te omvatten;*
- voorbeelden bevatten die in de gegeven omstandigheden van toepassing kunnen zijn.*

HEEFT OP ZIJN ZITTING VAN 29 NOVEMBER 2019 DE HIERNAVOLGENDE NORM AANGENOMEN.

Goedkeuring van deze norm

Deze norm werd op 13 december 2019 door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en op 13 maart 2020 door de Minister die bevoegd is voor Economie goedgekeurd. Deze goedkeuring heeft het voorwerp uitgemaakt van een bericht door de minister die bevoegd is voor Economie, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 20 maart 2020 (p. 16525).

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
I. INLEIDING	4
TOEPASSINGSGBIED	4
DATUM VAN INWERKINGTREDING	4
DOELSTELLINGEN	4
DEFINITIES	4
II. ALGEMENE BEPALINGEN	5
II.1. DEONTOLOGISCHE BEGINSSELEN	5
II.2. SPECIFIEKE BELGISCHE BEPALINGEN	5
III. VEREISTE WERKZAAMHEDEN VAN TOEPASSING OP ALLE OPDRACHTEN.....	5
III.1. OPDRACHTAANVAARDING	5
III.2. OPDRACHTDOCUMENTATIE	6
III.3. VERSLAG VAN DE BEDRIJFSREVISOR	6
IV. TOEPASSINGSMODALITEITEN.....	7
IV.1. TOEPASSINGSGBIED	7
IV.2. SPECIFIEKE BELGISCHE BEPALINGEN	7
IV.3. OPDRACHTAANVAARDING	7

I. INLEIDING

TOEPASSINGSGEBIED

1. Deze norm is van toepassing op alle opdrachten toevertrouwd door een onderneming aan een bedrijfsrevisor en uitgevoerd in deze hoedanigheid (hierna “opdracht(en)”).
2. Deze norm geldt niet voor de opdrachten uitgevoerd op verzoek van de groepsauditor in het kader van de controle van de geconsolideerde jaarrekening. (Zie par. A1)

DATUM VAN INWERKINGTREDING

3. Deze norm treedt in werking voor de opdrachten die aanvangen vanaf de tiende dag na de bekendmaking van het bericht van de minister die bevoegd is voor Economie in het Belgisch Staatsblad.

DOELSTELLINGEN

4. Deze norm heeft tot doel het bepalen van de vereisten die gelden voor alle opdrachten met het oog op het waarborgen van een hoog kwaliteitsniveau voor alle opdrachten uitgevoerd door een bedrijfsrevisor zoals bedoeld in § 1. Deze norm doet geen afbreuk aan de specifieke norm of aanbeveling die, in voorkomend geval, op de betrokken opdracht van toepassing is voor zover deze norm of aanbeveling alle vereisten bevat van onderhavige norm die minstens evenwaardig zijn aan onderhavige norm.

DEFINITIES

5. Voor de toepassing van deze norm dient te worden verstaan onder:
  - (i) “onderneming”: onderneming in de zin van artikel I.1, 1°, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht; de uitzonderingen opgesomd in artikel I.1., 1°, tweede lid van het Wetboek van economisch recht zijn niet van toepassing in het kader van onderhavige norm; onderhavige norm geldt derhalve ook voor opdrachten toevertrouwd aan een bedrijfsrevisor door de in het tweede lid opgesomde entiteiten die hoofdzakelijk de publieke sector betreffen;
  - (ii) “bedrijfsrevisor”: in de zin van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren (artikel 3, 3°), zijnde zowel de bedrijfsrevisoren natuurlijke personen als de bedrijfsrevisorenkantoren;
  - (iii) “ISA’s”: *International Standards on Auditing* – internationale controlestandaarden;
  - (iv) “ISQC 1”: *International Standard on Quality Control 1* – internationale standaard inzake kwaliteitsbeheersing 1;
  - (v) “wet van 7 december 2016”: wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren;
  - (vi) “verslag”: schriftelijke weergave die minstens de bevindingen bij de uitvoering van een opdracht en, in voorkomend geval, de daarbij getrokken conclusies zal bevatten.

II. ALGEMENE BEPALINGEN

II.1. DEONTOLOGISCHE BEGINSELEN

6. Voor alle opdrachten die hem worden toevertrouwd, leeft de bedrijfsrevisor de deontologische beginselen na zoals vastgesteld door de wet van 7 december 2016.

II.2. SPECIFIEKE BELGISCHE BEPALINGEN

7. Voor alle opdrachten die hem worden toevertrouwd, leeft de bedrijfsrevisor de in België van kracht zijnde wetgeving en regelgeving na die van toepassing is in het kader van zijn opdracht. (Zie par. A2)

III. VEREISTE WERKZAAMHEDEN VAN TOEPASSING OP ALLE OPDRACHTEN

III.1. OPDRACHTAANVAARDING

8. De bedrijfsrevisor moet, alvorens een opdracht te aanvaarden, de juridische, technische en deontologische gevolgen van zijn beslissing in overweging nemen. (Zie par. A3)

Overeenkomstig de wet van 7 december 2016 (art. 13), alvorens een opdracht te aanvaarden, gaat de bedrijfsrevisor na en documenteert hij of hij beschikt over de nodige bekwaamheid, medewerking, middelen en tijd vereist om deze opdracht goed uit te voeren. De bedrijfsrevisor aanvaardt geen opdrachten onder voorwaarden die een objectieve uitvoering daarvan in het gedrang zouden kunnen brengen.

9. Wanneer de bedrijfsrevisor een opdracht aanvaardt, moet hij de opdrachtvoorwaarden, die op voldoende gedetailleerde wijze zullen worden toegelicht in een opdrachtbrief, overeenkomen. (Zie par. A4)

10. De opdrachtbrief moet minstens volgende elementen bevatten:

- de doelstelling en de reikwijdte van de opdracht met, in voorkomend geval, het van toepassing zijnde referentiekader.. Wat de wettelijke opdrachten betreft, gaat het over een verwijzing naar de van toepassing zijnde wet- of regelgeving en, indien van toepassing, de in België van kracht zijnde norm of aanbeveling die van toepassing is op de opdracht. Voor bepaalde contractuele opdrachten betreft het een verwijzing, in voorkomend geval, naar de in België van kracht zijnde norm of aanbeveling die van toepassing is op de opdracht of het internationaal referentiekader dat algemeen aanvaard is voor de uitoefening van die welbepaalde contractuele opdracht;
- de uitvoeringsmodaliteiten van de opdracht;
- de verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan of van de opdrachtgever;
- de verantwoordelijkheden van de bedrijfsrevisor voor de opdracht;
- het stelsel van de aansprakelijkheidsbeperking (of geen beperking) dat van toepassing is op de opdracht (zie par. A7);
- de toegang tot de informatie en de voor de opdrachttuitvoering noodzakelijke onderzoeksbevoegdheden; de bedrijfsrevisor moet de informatie opvragen die hij noodzakelijk acht en de cliënt heeft een contractuele – en in sommige gevallen wettelijke

- verplichting om deze informatie ter beschikking te stellen of passende actie te ondernemen zodat de bedrijfsrevisor deze kan verkrijgen;
- de bijstand van medewerkers en de mogelijkheid om deskundigen in te schakelen;
- de basis en de modaliteiten van de bezoldiging en de betaling ervan;
- de wijze waarop de uitkomst van de opdracht wordt geformaliseerd (al dan niet verplichting om een schriftelijk verslag uit te brengen) en de eventuele beperking van de verspreiding ervan; (Zie par. A5)
- de hoedanigheid waarin de opdrachtbrief wordt ondertekend, zijnde bedrijfsrevisor of commissaris.

11. De bedrijfsrevisor dient algemene voorwaarden voor dienstverlening op te stellen in functie van de aard van de opdracht in kwestie. Deze algemene voorwaarden dienen uitdrukkelijk aanvaard te worden door de onderneming. Indien de bedrijfsrevisor, in het kader van een welbepaalde opdracht, afwijkt van deze algemene voorwaarden, dient hij dit in de opdrachtbrief te vermelden. (Zie par. A6 en A7)

III.2. OPDRACHTDOCUMENTATIE

12. De bedrijfsrevisor moet in zijn dossier de significante aangelegenheden onderbouwen die toelaten om aan te tonen dat zijn opdracht werd uitgevoerd volgens de opdrachtvoorwaarden. De bedrijfsrevisor moet er zich ook van vergewissen dat:

- a) het definitief opdrachtdossier tijdig en, in voorkomend geval, in overeenstemming met de toepasselijke wettelijke en normatieve bepalingen wordt samengesteld;
- b) de vertrouwelijkheid, veilige bewaring, integriteit, toegankelijkheid en opvraagbaarheid van de opdrachtdocumentatie wordt gehandhaafd;
- c) de opdrachtdocumentatie lang genoeg wordt bewaard om aan de behoeften van het bedrijfsrevisorenkantoor of aan de door wet- of regelgeving gestelde vereisten te voldoen. (Zie par. A8)

III.3. VERSLAG VAN DE BEDRIJFSREVISOR

13. Indien overeenkomstig de wet of de opdrachtbrief een verslag moet worden uitgebracht, zal dit ten minste de volgende basiselementen bevatten:

- (a) een titel, in het bijzonder met vermelding van de hoedanigheid van de bedrijfsrevisor;
  - (b) de geadresseerde en, indien van toepassing, de beoogde gebruiker;
  - (c) het wettelijk, regelgevend, contractueel of ander kader waarin hij de opdracht uitvoert (bijvoorbeeld: Wetboek van vennootschappen en verenigingen, van toepassing zijnde regelgeving, contractueel of ander kader)
  - (d) de identificatie en beschrijving van het voorwerp van de opdracht;
  - (e) de beschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden;
  - (f) in voorkomend geval, de conclusie van de bedrijfsrevisor;
  - (g) in voorkomend geval, een verklaring inzake de verspreiding van het verslag (openbaar of beperkt tot specifieke gebruikers);
  - (h) de datum van het verslag;
  - (i) de identificatie van de bedrijfsrevisor en, in voorkomend geval, van zijn vertegenwoordiger;
- en

op voorwaarde dat de bedrijfsrevisor (dienstverstrekker) kan bewijzen dat de partij waarmee wordt gecontacteerd effectief kennis heeft genomen van de algemene voorwaarden of hiertoe redelijkerwijze de mogelijkheid heeft gehad (i.e. tegenstelbaarheid van de elektronische algemene voorwaarden). Het is bijvoorbeeld mogelijk om deze elektronisch te laten ondertekenen/paraferen. Het voormelde geldt eveneens voor de aangebrachte wijzigingen in de algemene voorwaarden (bewijslast van kennisname ligt bij de dienstverstrekker). Een loutere opname op een website van de (gewijzigde) algemene voorwaarden is dus onvoldoende. In dit geval, zal de bedrijfsrevisor beoordelen of het noodzakelijk is om de algemene voorwaarden in de opdrachtbrief op te nemen.

Een voorbeeld van algemene voorwaarden wordt op de website van de Stichting "Informatiecentrum voor het bedrijfsrevisoraat" (ICCI) gepubliceerd. (Zie par. 11)

- A7. De beperking van de aansprakelijkheid van de bedrijfsrevisor is bij wet vastgelegd voor de door de wet toevertrouwde opdrachten maar wordt contractueel vastgelegd voor elke andere opdracht. De bedrijfsrevisor vermeldt in de opdrachtbrief of in de algemene voorwaarden voor dienstverlening tot welk bedrag zijn aansprakelijkheid wordt beperkt en verduidelijkt, in voorkomend geval, of de opdracht wordt uitgevoerd in het verlengde van zijn commissarisopdracht. (Zie par. 10 en 11)
- A8. Voor bepaalde opdrachten, vereist de wet een minimale bewaartermijn voor de opdrachtdocumentatie. Zo vereist de wet van 7 december 2016 dat de documentatie van de revisorale opdrachten bewaard wordt gedurende een periode van vijf jaar, vanaf de datum van het verslag opgesteld op basis van het controledossier en bestaan er specifieke regels met betrekking tot anti-witwassen. Evenzo bedraagt de bewaartermijn voor documenten in het algemeen 7 jaar voor btw-opdrachten en 10 jaar voor opdrachten met betrekking tot het voeren van de boekhouding. Bij gebrek aan specifieke wettelijke bepalingen, bepaalt de bedrijfsrevisor de bewaartermijn voor zijn werkdocumenten op basis van zijn beroepsaansprakelijkheid en van de behoeften van de cliënt. (Zie par. 12)

* *
*